СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 253. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 27-го грудня 1946. No. 253. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, December 27, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": Бергел 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: Бергел 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF ... FIVE CENTS ELSEWHERE

НАУКОВЦІ НАКОПИЧУЮТЬ АТОМОВУ СИЛУ ДЛЯ ПРОМИСЛОВОГО ВЖИТКУ

„Людство стоїть перед увязненням атомової сили для мирного вжитку"—оце заява д-ра МекКолога, директора відділу для накопичування атомової сили в лабораторіях Клинтона, побудованих федеральним урядом в Овк Ридж, у стейті Тенесі. МекКолоґ помістив статтю з повижчою заявою в науковім журналі Монсанто Меґезин у Клинтон. Він виявляє, що 25 науковців працюють над розвязкою питання, як би то увязнити атомову енергію і тримати її готовою так, як тримається накопичене вугілля для отоплювання фабрик. Покищо науковці передбачують накопичення атомової енергії для огрівання електрівень, де містяться дженератори електричної сили. Перша будівля для перетримування атомової сили буде коштувати $25,000,000. Така сама будівля для перетримування вугілляної сили коштувала б лише $10,000,000, одначе це лише початок таких будівель. Досі не можна ще мріяти про те, щоб переносити атомову силу з місця на місце подібно, як переноситься електричні акумулятори, пояснює винахідник. При цій нагоді він каже, що не всі елементи можна вихіснувати для звільнення атомової сили. Він теж пригадує, що накопичення атомової сили принесе велитенський переворот у промислі і до нього треба приготовлятися.

ПРЕЗИДЕНТ ІМЕНУВАВ РОБІТНИЧИЙ КАБІНЕТ.

У підготуванні для розвязки робітничих питань у своїм посланні з нагоди отворення нового конгресу після Нового Року президент Труман іменував шістьох високих урядовців до прибічної робітничої ради. Цих дорадників називають „домашнім кабінетом" президента. До нього належать: секретар внутрішніх відносин Швеленбак, генеральний прокуратор К..., секретар торгівлі Гариман, директор реконверзії Стілман, предсідник Краевої Ради Робітничих відносин Герзоґ і спеціяльний президентів дорадник Клифорд. Хоча заповідають поправки в робітничім Акті Ваґнера, то кажуть теж, що президент не хоче робити основних змін у цьому акті у своїм предложенні для конгресу.

ВОЛЕС ДОМАГАЄТЬСЯ УДЕРЖАВЛЕННЯ КЛЮЧЕВИХ ПІДПРИЄМСТВ.

„Де ми стоїмо в робітничих справах?" — питається у редакційній статті тижневика „Ню Ріпоблик" колишній секретар торгівлі Генрі Волес. У цій статті автор хоче вирішити питання, що зробити з важними промисловими підприємствами, у яких часто вибухають страйки, в наслідок яких паралїжується бизнесове життя. Як раду проти цього подає Волес удержавлення таких підприємств, згадуючи спеціяльно копальні. Він теж обстоює покликання до життя апарату для добровільного посередництва у промислових спорах і спеціяльний бонус для робітників у деяких родах продукції.

ЗБУДУЮТЬ МІЛІОН ДОМІВ У НАСТУПНОМУ РОЦІ.

Промисловці й уряд заповідають велитенський рух у будові нових домів у наступному році. Департамент торгівлі передбачує, що нові будівлі, як мешкальні так промислові, вимагатимуть видатку 22 біліонів долярів. Такий видаток перевищить видаток на будівлі в 1942 році, коли то воєнне положення вимагало надзвичайних будівельних інвестицій. Серед проектованих будівель буде 40 відсотків мешкальних домів, разом яких міліон будинків. Минулого року не було доволі будівельного матеріялу, а в наступнім році не буде вже ніяких обмежень, як твердять будівельні підприємці.

ЗАПОВІДАЮТЬ ЧИСТКУ УЧИТЕЛІВ ЗА БОЛЬШЕВИЗМ.

Конгресмен Джан Е. Ранкін, голова Комітету для Неамериканських Затій, заповідає, що його комісія розпічне незабаром слідство над діяльністю учителів, які зараховують себе до „рожевих", щоб не признатися, що вони підтримують комунізм. Комітет має на цілі провірити лояльність усіх урядовців, що побирають платню з прилюдних фондів, а до них належать теж учителі, які поширюють комуністичну ідеольогію. Нелояльних треба буде усунути з їхніх позицій. Таксамо треба провірити діяльність інтелектуалів в фільмовій індустрії й заповідувачів та промовців у радіостаціях, каже Ранкін.

У минулому році усунено з федеральних становищ 108,000 працівників та службовців з різнородних провин, як пиятику, вертільницьку роботу, волокитство, тощо. Комісія Цивільної Служби звертає увагу, що служба в федеральнім уряді не є така певна, щоб урядовця не можна було усунути.

Різдвяні настрої в Америці й поза її границями

Вісті про святкування Різдва в середу, 25. грудня, призбирані телеграфічними агенціями, виказують, що в Злучених Державах панував такий настрій, якого не слідно було ще від 1920 року. Це був справді веселий і щасливий „Крисмес". По церквах відбулися богослуження, у яких взяли участь товпи народу. Родини обмінялися дарунками вартості міліонів долярів. Різдвяні деревця й великі дерева як в приватних домах, так і на прилюдних площах, були освітлені коліровими світлами для піднесення веселого настрою. Добродійні організації подбали про харчі й дарунки для найбідніших, а шпиталі й доми притулку робили все можливе для піддержання духа пацієнтів і питомців. — Президент Труман провів Різдво у своїм родиннім домі в стейті Мизури, куди прибула його 94-літня мати. Корабель Мавнт Олимпус, яким їде виправа до південного бігуна під проводом адмірала Бирда, вивісив різдвяне деревце на машті і цим пригадав залозі з 3,000 людей на важне свято.

Серед радості було доволі смутку з приводу різних нещасливих випадків. Досі наспіли звідомлення про 150 випадків смерті, переважно внаслідок автомобілевих зударів.

МАЛО РАДОСТІ ПОЗА АМЕРИКОЮ, ОДНАЧЕ СЛІДНА НАДІЯ НА ЛІПШІ ЧАСИ.

Із Святої Землі — Палестини — наспіли вісті, що до місця народження Христа, тобто до Вифлеєму, прибуло 30,000 паломників. Дороги були завалені пішеходцями й возами, британське військо доглядало ладу. Не було ніяких розрухів навіть у Єрусалимі, де жиди перестали на цей день війну проти арабів і британців. — У Римі папа Пій XII провів Різдво серед рідні, яка прибула до Ватикану після Богослужби у півночі в каплиці св. Матильди, де диплокати приступили до св. причастя. — Британський король Юрій VI виголосив по радіо промову до всіх народів своєї імперії, взиваючи їх до витривалості серед повоєнної нужди. В Англії перший раз після війни дозволено німецьким воєннополонникам вийти свобідно з бараків, а деякі родини гостили плінників у себе. — У Німеччині не слідно було радості, зате появилася надія на ліпші часи, коли близько міліон менших націстів дістали амнестію. Для скитальників в Австрії й Німеччині вже наперед заповідали в приватних листах деякі полекші, головно в харчах на Свято Різдва.

„Большевик" взиває до боротьби проти „націоналістичних пересудів" в Україні

Ню Йорк Таймс з 25-го грудня передає критику головного редактора московської газети „Большевик", П. Федусєва, проти плану британського міністра закордонних справ Бевина на створення світового парляменту. Федусєв твердить, що такий світовий парламент звів би на ніщо суверенність поодиноких народів. „Світовий парламент Бевина малощо різниться від „світового уряду" американських імперіялістів" — твердить „Большевик". Ню Йорк Таймс, передаючи цю вістку, додає, що в тому самому числі „Большевика" взивається до боротьби проти „націоналістичних пересудів", які ... серед поодиноких неросійських народів, „головно серед українців" — твердить за „Большевиком" Ню Йорк Таймс.

ПАПА ВЗИВАЄ ДО СПРАВЕДЛИВОГО МИРА.

В навечеря латинського Різдва папа Пій XII. виголосив по радіо промову до світа, взиваючи до мира, базованого на міжнародній справедливості, а не на сьогоднішній націоналістичній політиці. Папа гостро критикував дотеперішні методи встановлювання мира, при чому головну ролю грають підозріння і „задні думки", а дотеперішні рішення, по його думці, були базовані на силі та політичних престіжах. Папа питався, що сталося з Антлантійським Чартером, бо зі заповіджених і встановлених там чотирьох свобід залишилась тільки тінь. Він не скривав своїх побоювань, що „труднощі теперішньої хвилини", які вже довели до неспокоїв і заворушень в деяких країнах, могли б знова перемінитися в світовий конфлікт. Політичним керівникам папа поставив три пропозиції, які мали б зберегти мир та забезпечети добробут людству. Першою передумовою до того, по думці папи, є швидке заключення мирових договорів, які „привернули б нормальні економічні, правні та духові взаємини між народами". Другою передумовою папа вважає заключення мирових договорів, з бажанням „служити вселюдській сімї", отже насамперед на базі міжнародної справедливості. Третьою пропозицією папи політичним керівникам було: „залишити вільну дорогу до поправок" в мирових договорах. Світові обставини зміняються, говорив папа, і те, що може видаватися добре сьогодні, завтра вже може бути неможливе, як його переведеться в практику. В дальшому папа взивав до братньої допомоги всіх людей.

РІЗДВЯНЕ ПОСЛАННЯ АНГЛІЙСЬКОГО КОРОЛЯ.

З нагоди Різдва англійський король виголосив дня 25-го грудня по радіо промову, звернену до Англії та її доміній, в якій м. і. заявив, що так важко знищений війною світ не може відбудуватися протягом короткого часу. Проте, видержливість і добра воля мола б цю відбудову приспішити. Минулий рік не був легкий теж для англійського народу і король з признанням висловився про енергію та завзяття, з яким англійці полагоджували свої проблеми. Цему належить завдячувати, що вони святкують Різдво в мирі і як вільні люди.

СОВЄТИ НАЗИВАЮТЬ КАРДИНАПА СПЕЛМАНА „ВОРОГОМ ПОСТУПУ"

Московська урядова газета „Ізвестія" з 24-го грудня виступила гостро проти кардинала Спелмана, обвинувачуючи його в „запеклій ненависті до всего поступового і до Советського Союзу". Пишучи у звязку зі статтею кардинала, надрукованою в „Космополітен Меґезін", рольшевицька газета дальше закидує кардиналові Спелманові, що він симпатизує зі „зрадниками, які боролися по стороні Німеччини проти Союзників" і т. п. Обвинувачення „Ізвестій" проти кадинала Спелмана викликали в Америці сильну реакцію.

ПАРАДА В ГАВАНІ, КУБА.—Це арґентиські маринарі парадають в Гавані, столиці Куби, перед високими державними урядовцями, включно з президентом, яким є д-р Рамон Ґрав Сан Мартін. Президент находиться на бальконі державного будинку, що є зправа.

КИТАЙ МАЄ НОВУ КОНСТИТУЦІЮ.

Дня 25-го грудня китайський парламент ухвалив нову конституцію, в 43-му дні своїх нарад. Нова конституція, як увійде в життя, закінчить дотеперішний однопартійний режім Комінтанґу та приверне владу народові. До того часу буде встановлений коаліційний уряд. Конституція увійде в життя після одного року, 25-го грудня 1947. Речник комуністів, які бойкотують китайський парламент, заявив, що комуністи не признають нової конституції, бо вони вважають її за „нелеґальну". Кінцеве ухвалення нової конституції вважається теж особистим триюмфом маршала Чіянґ-Кай-шека. Громадянська війна в Китаю продовжується.

НАСЕЛЕННЯ ФРАНЦІЇ ЗМЕНШИЛОСЯ НА 3.30%.

Постійне вимирання та зменшування населення Франції є вже від давна одною з найголовніших турбот французьких державних мужів. Проголошений тепер вислід перепису населення виказує знова зменшення загальної кількості французів на 3.30% в порівнанні зі станом зперед 10 років. В 1936 р. Франція мала 41,900,000 мешканців, а сьогодні має вже тільки 40,500,000. За час війни Франція втратила разом 505,016 осіб, з того 165,395 військових і 339,620 цивільних, включно з екзекуціями, виконаними націстами. Париж за останніх десять років втратив 105,000 мешканців, але сьогодні має натомісць 114,000 чужинців.

ЩЕ ОДНА МАСОВА МОГИЛА В ПОЛЬЩІ.

„Польська варшавська газета „Роботнік" з 25-го грудня повідомляє, що в Польщі біля міста Бидґош відкрито нову масову могилу, в якій поховано біля 1000 поляків, убитих націстами.

СОВЄТИ ПЕРЕІМЕНОВУЮТЬ МІСТА.

З Москви повідомляють, що Президія Верховної Ради СССР рішила переіменувати такі міста: Піляу (в прилученій до Совєтського Союзу Східній Прусії) на Балтійськ; Ін...бург на Черняхівський і Тільзіт на Советськ..

ВБИЛИ КОМАНДАНТА ТАБОРУ СКИТАЛЬНИКІВ.

З Лондону повідомляють за віденським радіо, що поліція веде інтензивні доходження, шукаючи за невідомим вбивником Івана Мечника, шефа поліції табору скитальників в Ст. Мартін, недалеко Віллах, у французькій окупаційній зоні Австрії.

СОВЄТИ ПЕРЕНОСЯТЬ ЦЕНТР СВОГО ГОСПОДАРСТВА НА СХІД.

З Москви надходять щораз більше відомостей про ревізію дотерерішнього планування советського господарства. Метою цеї ревізії є, як виходить з повідомлень, перенесення головних центрів советського господарства на Схід, на Урал та в азійські частини Советського Союзу.

ПІСЛЯ ПРИЛУЧЕННЯ САРЩИНИ ДО ФРАНЦІЇ.

Встановивши митний кордон між промисловою провінцією Сарщини та іншими областями Німеччини, Франція поставила інших союзників перед доконаний факт анексії цеї провінції. У звязку з цим французи звільнили біля 7,000 німецьких воєнно-полонених, уроджєнців Сарщини. Німці інших областей всіляко протестують проти прилучення Сарщини до Франції.

ЗНЕСЕННЯ ПАШПОРТОВИХ ВІЗ МІЖ АНГЛІЄЮ І ФРАНЦІЄЮ.

Від першого січня 1947 французи й англійці зможуть подорожувати між цими двома країнами без окремих віз. Проте, подорожні мусять мати пашпорти. Пашпорти британських доміній не включається, подібно як те не включається англійських і французьких заморських доміній, куди можна подорожувати без віз.

ПОВСТАННЯ В ІНДОКИТАЮ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

В Індокитаю продовжується зі змінним щастям повстання місцевого населення проти французької залоги. В боях бере участь важка артилерія і літаки. Генерал Леклерк виїхав літаком до Індокитаю і теж мається вислати відповідне військове скріплення. Французький уряд, який відбуває в цій справі свої наради, твердо рішений привернути в Індокитаю давній лад.

ХОЛЄРА В ІНДІЇ.

З Ню Дельфі, Індія, повідомляють, що в Злучених Провінціях, в Біґар і в Бенґалях шаліє епідемія холєри, жертвою якої впало вже багато людей. Тільки протягом одного тижня в різних часах в Злучених провінціях вмерло на холєру 263 осіб, в Біґар 257, а в Бенґалях 672.

ТЕРОР В ПАЛЕСТИНІ.

З Єрусалиму повідомляють, що в Палестині продовжуються акти терору жидівської підпольної армії, до яких в останньому часі прилучуються теж терористичні акти арабів. В цілій країні помітна мобілізація сил, так британських, як і жидівських та арабських. Всі вони є проти всіх.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597--7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

РІШУЧЕ ЗАМАЛА ЖЕРТВЕННІСТЬ

Ясно, як на долоні: Дальше ратування українських скитальників — в політичному і матеріяльному змислі — вимагатиме ще більшої акції та бодай вдесятеро більше матеріяльних засобів, як їх ми досі зібрали і дали нашим Комітетам до розпорядимости.

Це не значить, що досі мало зроблено в справі рятування згаданих скитальників. На нашу думку зроблено багато, коли зважиться ті сили і засоби, якими розпоряджали наші центральні Комітети: Український Конгресовий Комітет і Злучений Український Американський Допомоговий Комітет. У їхній акції ішло в першу чергу про вратування життя соткам тисяч скитальців не так харчами чи грішми, а більше — політичними заходами, інтервенціями, петиціями, меморіялами, протестами. Роботу вели разом з іншими етнічними групами і при допомозі впливових американських організацій, а теж і визначних осіб.

Ця акція в основі вдалась. Одначе це ще не означає, що всі нещасні скитальники в Европі вже вратовані! Ні, так не є, бо Совєти саме тепер розпічнуть якнайбільший натиск на це, щоб їм видати найвизначніших представників скитальщини, зараховуючи їх — в цей чи інший спосіб — до тих, що „співпрацювали" з німцями, чи воювали проти Совєтів як союзника Аліянтів.

Зі звітів, що наспіли з Европи, стає теж наглядним, що на українців на американській півкулі спаде цілком певно обовязок подбати за долю великого числа скитальників, які не підпадуть під ту допомогу, що її даватиме ІРО, міжнародня організація Обєднаних Держав, створена для опіки над скитальниками та їх переселенням.

Великих матеріяльних засобів треба буде й тоді, як зачнуть прибувати до Америки скитальники у більшому числі. Як ця справа буде виглядати, можна пізнати тепер хочби по тім, що ділось на днях в Ню Йорку з транспортом 600 поляків, американських горожан, що прибули з Польщі, а якими треба було нюйорським полякам занятись, бо більшість з тих, що прибули, не мали тут нікого, ні не знали англійської мови, ні не мали ніяких засобів до життя. Це виявило відразу потребу мати в самому Ню Йорку велику організацію для одної тільки цілі, а саме, щоб помогти знайти тимчасове приміщення, хочби тільки на кілька днів, для тисячів поляків, що будуть сюди приїзджати.

Згадуємо за ці речі, щоб усі ми розуміли, що нас жде, яких треба буде далі матеріяльних засобів і людей до роботи; скільки треба буде засобів на допомогу тим, котрими взагалі ніхто не буде опікуватись, котрим треба буде помогти оборонятись, щоб не впали невинними жертвами НКВД навіть на чужих землях в хвилині, коли буде світові видаватись, що ІРО вже вратувало скитальщину.

Роздумуймо над тим і організуймо всюди велику акцію допомоги.

Відношення англійської преси до української справи

(Надіслане з Лондону).

Англійську пресу можна поділити — після напрямків — на: соціялістичну, консервативну, ліберальну, комуністичну, безпартійну, католицьку і протестантську. Соціялістична преса (Дейлі Геролд) — невідомо з яких причин — майже не торкається українських справ. Прихильно відноситься до української справи консервативна преса (Дейлі Мейл, Патріот, Вайтгол Нюз, Ню Інгліш Ревю). Преса ліберальна (Менчестер Ґардіен, частинно Таймс) не має усталеної лінії до української справи і відноситься до неї різно. Комуністична преса (Дейлі Воркер) часом подає вістки і статті про Україну, але завжди з офіціяльної большевицької точки зору. Протестантська преса (Черч Таймс) теж не має усталеної лінії під цим оглядом і досить часто насвітлює події в Україні, як і в Росії, з большевицької точки зору. Найбільш прихильно ставиться до української справи католицька преса (Віклі Ревю, Кетолик Геролд, Юніверс, Кетолик Таймс, Таблет). Численні безпартійні щоденники, тижневики і місячники, насамперед ворожо наставлені до Росії шкоцькі видання, подають про Україну та українську справу прихильні вістки і статті (Таблет, Трутс, Найнтінт-Сенчюрі енд афтер, Ню Інгліш Ревю, Контемпорари Ревю, Тайм енд Тайд, Скочмен).

У відношенні англійської преси до української справи виявляється теж англійська вдача, що не піддається емоціям, але твердо і тверезо дивиться ввічі фактам. Англія, це, можливо, едина ще країна в Европі, де правляча верхівка вміє думати політично, де нема таких гістеричних скоків громадської думки, чи державних мужів, як це завважується в деяких інших европейських країнах.

Англійська преса, яка зрозуміла „хитру механіку" большевизму, дивиться на Росію не лише як на політичного риваля Великої Британії, але і як на силу, що є засадничо ворожа західній цивілізації. Особливо такий погляд заступлений в католицькій і консервативній пресі.

Як ставитись до цеї сили, на це є різні відповіді. Ліберальна й соціялістична преса ще вірять в можливість якогось співжиття з Росією, в співжиття обох культур чи ідеологій. Деякі органи цеї преси вірять, що Росію сепарують від Европи дійсно такі квестії як „секюрити", страх окруження, економічні проблеми і пр. Але більщість преси вже здає собі справу, що тут іде про неминучий конфлікт двох світоглядів. Правда, ніхто не хоче тут війни, але знають що Росія хоче панування над континентом або над континентами.

Таке наставлення англійської преси до російської проблеми, означує її відношення до української справи. Правда, ще не видвигається постуляту поділу Росії, як колись був постулят поділу Габсбурської або Оттоманської імперій. Але й тут замітний деякий поступ. Напр. Вейт в „Найнтінт Сенчюри енд афтер" пише, що вся Европа, всі її країни, мусять бути звільнені зпід російського панування. А „Віклі Ревю" пише, що єдиними способами стримати експанзію Москви, це війна проти неї (яка не є бажана для Англії) і підтримка всіх протиросійських національних рухів в Европі. На Україну ця преса і подібна їй — дивиться як на силу, як на політичний чинник, що може відіграти не аби-яку ролю в ослабленні російського імперіялізму.

Таке наставлення слідно в кожнім майже аспекті, під яким розглядається в цій пресі українська проблема. Ці аспекти такі:

1) Скитальники, 2) УНРРА, 3) Міжнародні конференції держав, наради різних Комітетів ООД — це, так мовити, зовнішня сторона української проблеми, а дальше: 4) чистка в компартії, 5) УПАрмія і українські частини в російських збройних силах, 6) церква, 7) економічний стан України у звязку з допомоговою акцією Заходу — це так сказати б, внутрішня сторона української проблеми.

1. Навіть підхід преси до скитальчої справи є чисто політичний. Правда, гуманітарний теж. Це останнє можна обсервувати не тільки в пресі, але й в промовах англійських представників на міжнародніх нарадах в справі втікачів. Та це не перешкоджає пресі дивитися на цю „скитальчу" справу" теж як на політичну. Передусім преса вже привчилася трактувати наших втікачів, як членів окремої нації. Але пишучи про таборове життя українців, віддаючи належне їх організаційним з д і б н о с т я м (просвіти, культурницька акція, театри, самопоміч, церква, хори і пр.), ця преса цікавиться ними головно як виявом організаційного генія нації, до якої ті збігці належать. Що англійську пресу цікавить, це питання, чому скитальці не хочуть вертати до дому. Цікавляться нацією, яка — судячи після її представників у таборах — є очевидно непримиримо ворожо настроєна до Росії.

В обороні цих збігців перед зазіханнями Москви, багато було в цій пресі листів, статтей, заміток і меморандумів, загальних і індивідуальних. Як напр. статі чи листи лорда Бевериджа, сера Гібса, посла Стокса, Ф. Прайса.

2. Засідання міжнародніх зїздів, зїздів ООД, давали теж нагоду тутешній пресі порушувати українську проблему в прихильному дусі. Розшифровувала ця преса без жалю квіслінгську ролю Мануїльського на міжнародній арені. З цього приводу було досить і заміток і листів в пресі.

3. Діяльність УНРРА, в звязку з акцією советських агентів в Німеччині і взагалі на терені діяльности УНРРА, теж давала нагоду цій пресі вияснювати положення українських втікачів і цілої нації під московським режімом.

4. Зприводу такої важної події у внутрішнім житті України, як партійна чистка в партійнім і в урядовім апаратах, в колах літературно-мистецьких, — англійська преса зайняла недвозначне становище, займаючись дуже багато спеціяльно чисткою на Україні. В цих статтях і пресових звітах, Україна виступала як найповажніше гніздо національно-сепаратистичних рухів в московській імперії, підкреслювалося пробудження націоналістичного руху на Україні.

5. Дуже багато заміток і статей було в пресі про УПАрмію і навіть оригінальних звітів власних кореспондентів з терену боїв (напр. в Таймсі і Скочмені). Кореспонденти однозгідно доносили про поважність цього руху, його високу ідейність і виразні політичні цілі — виборення незалежної української держави. За останній час м. і. змінила свій погляд на УПАрмію і місцева польська преса (в Лондоні), яка вже не вважає упівців „бандитами", підкреслює натомісць гуманне ставлення повстанців навіть до польського населення і поміч, яку те населення (не лише українське) виказує УПАрмії в боротьбі з большевицькими бандами. Піднесення цеї справи англійською пресою важне з тої точки погляду, що воно змило з українців пляму германофільства і москвофільства; довело, що воно не є обзвоавні сатегіч Москви, як хотів би довести Мануїльський, та що крім офіційної большевицької України, є ще інша, правдива, хоч наразі підземна. Преса (Ню Інгліш Ревю) займалася і спеціяльно українськими частинами московських збройних сил, як найбільш свідомими національно і найбільш негативно настроєними проти Москви.

6. Дуже багато уваги присвячувала ця преса церковним справам на Україні, особливо католицька, у звязку з нагінкою Москви на Унію. Крім українців, виступали в обороні української унійної церкви кардинал Тиссеран, Гріффін, отець Матиндал, передруковувався пастирський лист еп. Ладики. Спротив українських католиків оцінювано теж як зайвий доказ антимосковських настроїв на Україні.

7. Економічне положення України все було предметом пильної уваги цеї преси. Не лише замітки, але й довші статті на цю тему містилися в найповажніших часописах (м. ін. в Таймсі, Менчестер Ґадіян), і то не в загальних кадрах економіки СССР., але окремо, як справи України. Переважно преса дивилася на господарку України і цікавилася нею як економікою країни, що є важним стратегічним тереном, відскочнею Росії в її наступі на Захід, як головною базою економічного і военного потенціялу московської імперії.

Назагал — англійська преса чим раз більше цікавиться Україною, як потенціяльно великим політичним чинником на Сході Европи.

Численні часописи приписують Україні — під цим оглядом — значення, яке в XIX віці мала в очах е в р о п е й ц і в Польща.

Микола Чубатий.

Цвинтарище скарбів европейської цивілізації

Люди, які приїздить тепер з Европи, оповідають про страшенні знищення, що їх наробила остання війна. Цілі великі, мілонові міста як Берлін, Гамбург, Брема, Кольонія лежать в руїнах. На сході, передовсім в Україні, поруйновані такі міста як Київ, Харків та Чернигів. На півночі, на терпторії російського народу, велися завзяті бої коло Новгороду Великого над Ілменським озером, коло Смоленська, які то міста теж лежать в руїнах.

Ці знищення це величезна матеріяльна шкода, бо в попелищах та в руїнах лежать міліярдові маєтки, надбання поколінь. Щоби їх відбудувати треба бодай одного покоління, що звичайно в історії рахується 30 років. Значить, війна коштувала людство що найменше працю одного покоління всіх народів світа.

Памятки культури західної Европи в руїні.

Матеріяльні в т р а т и ще дасться зреставрувати та привести до первісного стану. Одначе серед них людство понесло такі страти, яких не дасться вже ніколи направити та їх відбудувати. Можна відбудувати камениці новочасного міста, можна побудувати мости та автостради, одначе ніхто ніколи вже не відбудує знищених середновічних храмів та світських будівель західної Европи. Німеччина, зокрема західна та середуща, Бельгія, Голяндія, полуднева Англія це були великі музеї мистецтва, так само як наш святий Київ. Біля модерних будівель та фабрик стрічали ми там ґотицькі а навіть романські храми, що своїм минулим сягали в глибоке середновіччя нераз аж до X-го століття взад.

Так, для прикладу, обі величася коло старовинного міста Ахен на самому західному кордоні Німеччини. Місто Ахен це колишня столиця держави Карла Великого, отже з початків 9-го століття. Там була відома короваційна церква таки з тих часів. Була це святість не тільки німецької нації, бо там коронувалися в середновіччі всі цісарі німецько-римські, але також дорога памятка для французів та бельгійців, бо з держави Карла Великого всі ці народи виводять початки своїх держав. Немає сили на світі, щоби знищену таку цінність відбудувати для европейської цивілізації.

В тих околицях нагромаджені скарби мистецтва так, як воно в Европі розвивалося, отже мистецтва романського, ґотицького, ренаєансового та барокового. Здебільша все це в руїні.

Міста цих обшарів Европи це осередок, звідки розвинувся промисл новочасного світа. Такі міста як Ґент, пр. Антверпія, Кольонія, Нірнберґ це відомі розсадники ремесла а потім й промислу на цілу середущу Европу. Колись німецькі та флямандські ремісники заходили аж на Україну та несли зі собою знання ремесла, варстатів середновічного промислу. Про них згадується в старих записках про розбудову Львова, Холму та других міст України.

І навпаки, хлопці зі Львова, Киева, Луцька чи Володимира Волинського заходили аж до Нірнберґу, Авґсбурґа, Реґенсбурґа та ще дальше на захід, щоби відбувати практику у свому ремеслі та набирати досконалости. У звязку з тим, у цих містах аж до теперішної війни були залишилися доми ремісничих цехів, товаровокупецьких ґілдій, приміщення старих середньовічних магазинів тощо. Доми [illegible] звичайно малими музеями даної галузи европейської цивілізації. Все це нині лежить в руїні та ніхто їх вже не в силі відбудувати. Тільки фотографії, якщо й такі припадково не понищені зовсім, колись говоритимуть про цю цивілізацію як про таку, що зникла зовсім з лиця землі так, як нині говоримо про цивілізацію американських маїв, чи азійських асирийців та вавилонців, чи вкінці про культуру єгиптян.

На терені тої частини Европи були такі міста як Дрезден, Мінхен, правдиві музеї мистецтва. Читали ми, що найцінніші твори німецького малярства та різьби, хоронені в музеях, відшукали аліянтські армії. Були вони поховані в соляних копальнях. Одначе певно була це тільки частина того, що далося зберегти перед знищенням. Це певно найцінніші речі, бо всего схоронити було неможливо. Хто може відреставрувати такий Дрез-

Бен д'Е.

В ДИМУ ВІЙНИ

6)

5. Наступ.

Звязківці кінчали тягнути телефон до нашого бункеру. В бункері не було ні лейтенанта ні Льолі. Звязківці нічого нового не оповідали, чи то боялись зрадити таємницю, чи то самі нічого не знали. Телефон був готовий. Вони закурили смердючого табаку і пішли. Сутеніло.

Прийшов лейтенант. Завжди, коли приходив, перш за все питав за Льолю, тепер сердито кинув шапку і закрутився, як дзиґа, в бункері. Я нічого не питав, б о я ч и с ь розгнівати його.

— Обійди всі чоти, — наказав він мені, — і скажи. чотовим, щоб люди стояли на місці збірок.

Я прожогом вискочив виконувати наказ, а через пів години сотня слухала надзвичайного наказу про наступ. Не можу дослівно привести той наказ на папері. Памятаю тільки, що командуючий фронтом велику увагу звертав на вірність, що „родіна" ніколи не забуде теперішніх заслуг та після війни винагородить всіх тих, котрі проявлять себе в боях. Згадувалось також про те, що німці знаходяться в стадії деградації, що ще один-два удари, похожі на сталінградський і війні кінець.

Лейтенант скінчив читання і дав команду „Вольно!", але враження від приказу таке було сильне, що поданої команди ніхто не чув і всі стояли далі на „Смірно".

— Хто має якісь запитання, задавайте, — сказав лейтенант.

Всі мовчали. Стояли, похнюпивши голови. З а в т р і ш н і й день мав розділити поміж цими людьми життя і смерть. Одні мусять впасти „во славу родіни", другі щасливіші, зістануться живими, щоб згинути на слідуючій форсіровці Дінця, Дніпра, Буга, Дністра, або других рік (а їх було так багато). Хтось кашлянув і спитав:

— Тов. лейтенант! А як же бути нам? Ми до цих пір не маємо крісів... Як же ми підемо в наступ?

— Так, з цим справа ґрундовська, — відповів лейтенант, — Але помогти не можу нічим... Власне, кріс в теперішній війні майже ніякої ролі не відграє... Вся відповідальність наступу лежить на тяжкій зброї... Ви будете тільки для кількости... Розумієте?...

— Так, — хтось незадоволено буркнув.

— Розвести чоти по місцям. До чотирьох годин ранку, щоб все було готове, — закінчив лейтенант.

В бункері нас чекала Льоля. Вона вже їздила в ближчій лязарет і там дістала картоплі, муки та інших продуктів. Вже щось вспіла зварити і чекала на нас. Так було гарно в бункері. Тепло, затишно, привітсо. На столі появилась принесена мною горілка, папіроси, солодощі. За годину ми були пяні.

Лейтенант матюкався не соромлячись сестри, ліз до мене цілуватись, плакав, як дитя. Нарешті він ліг у ліжко. Ми не довго сиділи з сестрою, допиваючи остачу. Вона курила, кидала вульгаризми, оповідала сороміцькі анекдоти. Я так і заснув, сидячи за столом. Не знаю, скільки я спав. Збудив мене телефон. Я вхопив слухавку і став відповідати. Збудив лейтенанта. Враз все загуло, затуркотіло, застукотіло. З скаженим свистом полетіли стрільна. Я накинув шинель і вискочив з бункеру. Сотні ракет висіли в повітрі. Звідкись доносився розпачливий крик, десь хтось лаявся. Німецькі скорострілн прошивали кожний закуток. Нарешті слово взяв РАІС-полк. Десятки „катюш" кинули на той бік Дону свій привіт. Німці відповідали різними родами зброї. Вони взялися пристрілювати середину ріки. Найбільше діставалось понтонщикам, які мали до світанку навести міст.

Три штрофні сотні мусіли атакувати перші. Ракети освічували Дон, який уже рубів сотнями прогалини. Дсі години безперестану йшла артилерійська підготовка. Спочатку інтенсивний німецький вогонь ств слабшати і на світанку німці майже зовсім перестали відповідати. Появились літаки. Советські чи німецькі — не можна було розпізнати через темноту. Ми тому й були раді, що вони не чіпали не нас ні німців.

В 6 годин штрафні сотні пішли в атаку. Вони мали за всяку ціну здобути невеликий причілок на другому березі, аби дати змогу понтонщикам навести міст. Голосне „Ура" покрило станицю і сотні штрафників кинулись на лід. Аж тепер німці взяли слово. Тисячі стрілен посипались на лід, ламаючи його та топлячи наступаючих. Хто був близько берега, кинувся назад, ті, що добігли середини, вернутись не могли. Від розриву стрілен вода підіймалась великими стовпами і з страшенною силою падала на лід, змиваючи в ріку ще цілих людей.

Я розніс наказ нашій сотні, який голосив отаку після трьох червоних ракет. Наступала 8. година ранку. Тричі ходили штрафники в атаку і тричі верталися. Артилерійська канонада втихала. Хто ще був живий, закурював і вже з байдужністю чекав нового „Вперьод!" Біля 10. години советська артилерія заговорила знову. Прийшов наказ приготовитися. Страх наш побільшився, коли в повітрі зявилось 60 німецьких „Штукасів". Вони довго літали з одного боку на другий. Німці почали кидати сигнальні ракети... Такого ж самого кольору зявились ракети і з нашої сторони.

І сталося те, чого ніхто не сподівався. „Штукаси" обрушились на німців, своїми бомбами вчинивши пекло. Советські гранатомети, „катюші", артилерія, ПТР (протитанкові кріси) кидали останні стрільна.

(Продовження на ст. 4-тій)

ден, само місто музей мистецтва з музеями, високо вартісних творів мистецтва та різьби.

Для людської культури це байдуже чи ці скарби людського духа були в Німеччині, країні ворожій, чи деінде. Вони є власністю цілого людства. На них вчилися пізніші покоління почуття краси та пошани для традиції. На цій науці та на цих взірцях виростала нова цивілізація американська, як невідлучна частина західної цивілізації.

Зруйновані скарби української культури.

Та крім того знищення неоцінених вартостей цивілізації західної та середущої Европи, знищено теж скарби українського мистецтва. Історичні памятки Києва тепер в руїні і ніхто їх вже не в силі відновити. Правда, крім невеличких резерватів прастарої нашої культури все пропало вже в часі наїзду татар на Україну в 13-тім столітті, одначе все таки ми мали ще в Чернигові та Києві памятки, що сягали взад аж до 12-го століття. Нині й вони в руїні.

Новочасний Київ та другі міста України зберігали цінні памятки українського бароку, з часів таких діячів культури як митрополита Петра Могили, гетьмана Івана Мазепи та других меценатів української культури 17-го та 18-го століття. До вартісних творів тих часів належала Києво-Печерська Лавра, Собор в Харкові та другі взірці українського бароку. Нині вони пропали для українського народу та для світової цивілізації.

Немає ніякого сумніву, що на цвинтарищі европейської цивілізації неодну руїну дасться ще зберегти, якщо влада забереться до цеї праці зберігання печаливо. Це певно станеться скоро на терені західної та середущої Европи. Натомісць немає ніякої надії, що такої ролі підійметься нинішна окупаційна влада України. Ч[illegible] московська влада, що нині панує на Україні, працює свідомо над тим, щоби затерти всі сліди української культури так різної від російської. Саме ці понищені памятки української архітектури, твори часів бароку, це докази живої лучности української нації зі зах. Европою. Саме проти тих доказів окремої індивідуальности української нації Москва бореться з усім завзяттям. Тому можна бути певним, що Москва не то не подбає про відбудову та збереження тих памяток української цивілізації, але використає воєнне знищення та відбудову міст України на це, щоби ці сліди до решти затерти, щоби не лишати перешкоди зробити з українців частину одного советського народу.

Нині велика частина мистецьких скарбів та свідків дозрівання европейської цивілізації в руїні. Остання війна принесла таке знищення, якого не принесла ніяка дотеперішня війна в Европі з виїмком татарського наїзду на східну Европу. Аж тепер, коли знавці мистецтва, музеологи зачинають робити обрахунки страт, вони приходять до переконання, що Европа цивілізаційно вернулася на століття взад. По світлих століттях розвою прийшов час варваризації Европи. Чи піднесеться Европа та коли піднесеться з того стану варваризації принесеного війною, залежить від її морального здоровля, а передусім від того, чи позбудеться тої хороби, на яку зачинають хорувати поважні частини европейських народів, хороби наступаючої филі комунізму.

Комунізм потрапить створити навіть економічні та промислові гіганти, одначе своїм матеріялізмом та ментальністю тварини він не всилі створити неоцінених творів европейського духа. Він може їх ще тільки дальше знищити. Цивілізація недавної Европи це цивілізація суто християнська, тому й подумати важко, щоби комуністичний матеріялізм міг створити такі цінности людського ґенія як кольонський собор, чи дрезденський Цвінґлер. Культура Европи переходить тепер теж гостру крізу.

ЩО ПИШУТЬ?

ЗАСАДИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПОЛІТИКИ, ПРИСТОСОВАНІ В ЗБОРІВЩИНІ.

(З двох довгих листів скитальника до родини в стейті Нової Англії)

I.

Прихід советських військ був для нас не лише несподіванкою але і здивуванням. Не хотілося вірити, щоб Советська Росія і Гітлерівська Німеччина кинулися собі в обійми. Совети, занявши Галичину, вчасі мирного життя з Німеччиною, підготовили сотки транспортів на виїзд людей з Галичини в сибірську тайгу на 28. червня. Та вибухла війна з Німеччиною 22. червня 1941 і за який тиждень большевиків нестало в Галичні.

Одначе заки вони від нас вибрались, наробили страшенно багато лиха, яке звісне з різних джерел. Головна підстава їхнього панування було цькування одних проти других, а це вони називали „класовою війною". Одних поробили „куркулями", інших біднотою і так розбудили ненависть брата проти брата. А з ненависти повставали доноси до Енкаведе, опісля вивіз з рідного краю в азійські области. Коли большевики входили в нашу околицю ще за часів умови з німцями, то їхали з великою силою. Ніхто з нас не бачив тільки тенків і авт — навколо тільки шуміло. За армією йшла пропаганда, збирали людей на мітинги і говорили дива про „щасливе життя" на Советській Україні, про — „найдемократичнішу сталінську конституцію" в світі, про „право на працю" й т. ін. За пропагандою прийшла цивільна влада, яка заборонила червоним воякам входити до наших хат, щоб вони не заразилися нашим дотеперішнім життям. З часом деякі вояки таки найшли собі спосіб поговорити з нами і тоді серед сліз розповідали про неволю і голод у Советах, про те, як вивозили їхніх батьків на Сибір, як поневолювали робітників, про життя в колгоспах. Заки почалась у нас колективізація, нарід уже знав з цих оповідань, що це таке є. Коли советська влада викупила вже всі речі, які можна було в нас закупити, то в краю майже нічого з мануфактури не осталося, не стало ні вбрання, ні взуття, ні харчів, а до того гроші втратили цілковито на вартості. За тисячі російських рублів не можна було майже нічого купити. З приходом Советів автоматично перестали існувати всі українські товариства, а на місце української преси появилися комуністичні рептильки, які звеличували советське життя як „вільне" життя.

II.

Одначе не всім жилося так погано, бо були ще партійні товариші-головачі. Їм жилося незле і вони в нічому не уступали західним „буржуям". Вигодовані як кабани вони ніяк не були рівня своїм „робочим" сіромахам.

Читальні „Просвіти" вони перемінювали на інтернаціональні клюби, збори на мітинги, а всяку іншу працю вони взяли в такі форми: боротьба проти церкви і священиків, інтернаціоналізація шкіл, заснування колгоспів, комсомолів, вщіплювання в дітей непослуху до батьків, безбожництво, доносицтво, вишукування куркулів, та всіх свідомих громадян, як „фашистів". Покликали до влади всі скрайні або здеморалізовані одиниці, або просто неграмотних. В господарстві переводили всякі ударні кампанії, поділивши села на части по 10 хат. Хто не міг виповнити програми, того таврували як „ворога народу" і ліквідували. Щоби задурманити нарід привозили багато горілки. Люди були безнадійні і пили. Кожний ходив, як темна ніч.

У Вашім селі не допустилися большевики багато звірств, але в інших було далеко гірше. Крім кількох, що сховалися, ще кількох пропало, а кількох вивезли на Сибір. Чотирьох з нашого села, із свідомого активу, повезли до Зборова ніби на якусь повітову раду, але їх вчас хтось повідомив і вони вискочили з авта в дорозі, але їх знищили. Кількох з вашого села, що були забрані до війська, цілком не вернули, а з нашого села ніхто не вернувся.

Героям Базару

(В 25-річчю бою під Базарем).

Відгреміли останні стріли над Збручем. Борці за волю України, під натиском переважаючих ворожих сил, мусіли відійти поза межі рідного краю і перейти до нових форм боротьби. Воячий запал і завзяття не вгасав і як вугілля в незастигаючому попелі, тлів в душах тих, що збройно змагалися за вимріяну волю. Оці настрої й викликали до життя останнє героїчне зусилля, останню спробу визволитися від червоного наїздника. Багато тих смілих і очайдушних жовнірів пішло тоді в праліси Волині й Полісся. Тих очайдухів зорганізував в повстанчий загін ген. хор. Юрко Тютюник і почав 4. листопада 1921 році рейд в напрямі золотоверхого Києва, щоб злучитися з повстанчими загонами, що діяли в той час на Україні і викликали всенародне повстання, щоб здобути остаточно волю України. При вирушенні в похід група складалася з 534 піхотинців, 60 кіннотчиків, 80 гармашів, 50 технічних та спеціяльних військових та 170 немуштрованих і невійськових, куди входило т. зв. „Цивільне Управління". Разом нараховувала Головна Група біля 900 людей. Значна частина з них були старшини всіх рангів, решта випробувані і загартовані в боях стрільці. Була це отже монолітна маса, сильна духом, вірна ідеї, готова на самопожертву. Була сильна духом... та на жаль не була сильна зброєю. На 900 вояків було лиш 400 рушниць, 44 скорострілів, 500 шабель та 1,000 ручних гранат. Набоїв було мало. 45% вояцтва було босих, 30% без шинелів, а прочі місто одягу мали якесь лахміття. Так виглядала ця повстанча група. Гола, боса, без зброї йде ця горостка героїв вперід, йде туди, де чути стогін їх батьків, братів, сестер, йде туди звідки несеться стогін катованої України. Ці лицарі-герої подібно, як і сьогодня йдуть проти бригад, дивізій і корпусів озброєного ворога, проти гармат і танків, щоби звільнити Україну з обійм червоного ката. Подібно, як і сьогодні новітні лицарі на Рідних Землях, маніфестують вони перед цілим світом ідею Незалежности й Соборности Української Держави.

Осінь 1921 р. була для повстанців несприятлива. Вже зпочатком листопада впали сніги, а морози доходили до 20 ступнів. Завірюха засипувала дороги, припинювала хід, засліплювала очі. Стрілецтво, не маючи змоги огрітися чи висушити намоклий одяг, було знесилене, до бою мало здатне. Ось в такій ситуації йшла ця повстанча група на нерівний бій з большевиками. Перший бій, зводить Головна Група з червоною армією за володіння Коростенем, який здобуває, займає місто, вбиває командира й начальника штабу 133 пішої бригади, нищить ЧЕКА та звільняє 470 політичних вязнів з тюрми. Згодом по занятті стації Коростень, під навалом переважаючого ворога відступає та селами й лісами серед голоду, холоду, морозу, доходить 17. листопада 1921 р. до села М. Міньки, недалеко Базару, де відіграється останній акт трагедії. На спрагнене відпочинку військо нападає ненадійно ззаду ворожа кіннота. Приходить до боротьби. Безпримірна й надлюдська була це боротьба, боротьба до останнього стрілу, до останньої гранати; та і ця остання розривала власне тіло тих, що смерть за Вітчину вважали для себе честю. Такий був останній бій Повстанчої Групи ген. хор. Ю. Тютюника. Тих, що в розгарі боротьби вистріляли всі набої і не вспіли скінчити зі собою, полонено та віддано в „опіку всевладній, пекольній ЧЕКА. Полоненим пропонували перейти на службу в ряди червоної армії. Одначе помилились. У відповідь сказав червоним катам козак Щербак: „Я — козак 6. Січової Стрілецької Дивізії, Щербак, від себе і козаків, яких я знаю, кажу вам: Ми знаємо, що нас чекає і ми не боїмось смерти, але до вас служити не підемо. Коли ж ви поб'єте нас, то знайте, що за нас вам помстить весь Український Народ. А коли до українських козаків дійде чутка про вашу ганебну роботу, то за кров нашу вони будуть нищити все, що тільки має хоч малий звязок з вами, каторжане"... На відвагу й хоробрість відповів ворог ганебним злочином. Всіх рішено розстріляти.

Після присуду перевели полонених до міста Базару. Дня 22. листопада 1921 р., по зігнанні з дооколишніх сіл селян, вивели всіх 359 героїв та розставили біля викопаної ями-могили. Проти них уставили скорострілі. Завзятість та очайдушність імпонувала навіть червоним комісарам. На черговий запит одного з них, хто бажає вступити в ряди червоної армії, озвались голоси: „Старшини й Стрільці! — вмираємо за волю Нашого Народу... Наша смерть не проститься ворогам і не забудеться серед Рідного Народу"...

„Слава! Слава! залунало з уст українських героїв. „Ще не вмерла Україна"... рознеслось по волинських лісах та... затарахкотіли кулемети і... 359 Героїв-Мучеників в останнє глянули на Рідний Край, на Україну, за яку вони клали свої буйні голови, але не подались і не зрадили Її"...

Так на поневоленій нашій Батьківщині - Україні під м. Базарем на Волині повстала велика могила Героїв-Мучеників. Немає на ній памятника, немає хреста, немає сьогодні там і самої могили, би її зрівняли зо землею червоні варвари. Одначе ця велика могила є в серцях вірних синів України, в серцях Її славного новітнього козацтва, що в повстанчих рядах української армії гідно продовжає Чин Мучеників зпід Базару.

І сьогодні в 25. Роковини цієї Події, у найглибшій пошані сумно хилимо свої голови перед Світлою Вічносяйною Памятю 359 Героїв-Мучеників та Всіх у Листопадовому поході полеглих Великих Синів і Лицарів України, що мужньо гордо й жертвенно зложили свої голови за Волю й Самостійність України.

Спіть спокійно, Найдорожчі Брати! Щасливо спіть про Волю, за яку Ви кров свою святу пролляли. Прийде час і сповниться Ваша Найясніша Мрія! Ми бо найпалкіші Ваші Бажання й Чини у свойому серці, як найцінніші Пророчі Заповіти заховали.

Спіть щасливі, осяяні ореолом незгаслої Вічноживої Слави Мучеників. Прийшов бо час і по Ваших кровавих слідах на Святу Вашу Могилу приходимо сьогодні, ми новітні лицарі, щоби на ній Духом Вашим Лицарським свої мечі посвятити для завершення Вами початого Святого Діла. — („Вісті", Белгія).

HEALTH HINTS

("Health Hints" is a regular contribution to this paper by The Medical Society of New Jersey. Questions should be addressed to the Office of the Society, 315 West State Street, Trenton 8, N. J.)

EMOTIONAL STRESS AND CHRONIC HEADACHES

EFFECTIVE treatment of chronic headaches includes both drug therapy and the straightening out of the patient's emotional problems.

Most chronic headaches are caused by one of three conditions: migraine, injury or emotional stress. The pain, which is produced by a constriction of the blood vessels, is precipitated and made worse by emotional tension and inner conflict.

A combination of psychologic treatment and medicines is much more effective than the latter alone in reducing the frequency, duration and severity of any of the three types of headache. Indeed in the majority of these patients, medication is chiefly of value in relieving the discomfort of the acute attack, and it is only by reducing the amount of mental stress to which the patient is subjected that the headaches can be reduced in frequency and severity and often rendered easier to control by suitable medicine when they do occur.

The psychologic problems vary greatly from patient to patient. In some they may be largely the result of an unfavorable environmental situation which must be changed for improvement to result. In others the difficulty is primarily in the inner emotional life of the patient, with the result that he cannot adjust adequately even to the usual demands of his daily life. Advice as to mental hygiene reassurance and the opportunity to ventilate anxieties and emotional problems are methods which are available to the family doctor and which in favorable cases will give good results. In other cases, in which the patient's mental difficulties are more severe or more deeply repressed or less accessible to outside influences, it seems best to refer the patient to a specialist.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Як відомо, то кожний відділ У. Н. Союзу обовязаний присилати місячні членські вкладки не пізніше як на 28-го в кожному місяці.

Пригадуємо про цю постанову статуту У. Н. Союзу, бо саме тепер, коли зближається кінець року, а з цим і річні замкнення всього діловодства У. Н. Союзу, обовязком усіх відділів є подбати, щоб згадана статутова постанова була тим точніше виконана. Зокрема урядники цих відділів, що звичайно спізнюються з висилкою місячних розметів, повинні припильнувати, щоб головна канцелярія У. Н. Союзу отримала їх рекордові й фінансові звіти не пізніше як на 28-го грудня.

Головна Канцелярія У. Н. Союзу.

ДО ЧИТАЧІВ СВОБОДИ

Коли зміняєте свою адресу, а Ви є ЧЛЕНОМ У. Н. Союзу, то подайте число відділу. А коли Ви є передплатником, то це при зміні адреси зазначіть.

Подані нам так інформації прискорять зміну адреси без проволоки.

Адм. Свободи.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА.

З організаційної праці.

У кампанії за приєднування нових членів до У. Н. Союзу веде перед далі відділ 45, що вже став одним з найбільших у Филаделфії. Кілька відділів уже здобули стільки нових членів, що матимуть право висилати на наступну конвенцію У. Н. Союзу по двох делегатів. Є тільки ще кілька мертвих відділів, а інші відділи та їхнє членство виявляють повну активність. Не хочу наразі виявляти назви тих відділів, а тільки зазначу, що відділи і члени в У. Н. Союзі мусять бути живими і діючими. Замало вдержувати відділ на такій висоті, щоб могти висилати делегата на конвенцію, а позатим не дбати про його зріст! Будучи на мітінгу 83 відділу я почув деякі важні слова з уст молодого, тут родженого члена. Він зазначив, говорячи по українськи, що він вдячний батькам, що його вписали до Союзу, але що буде далі, казав він, коли на річнім мітінгу буде далі тільки двох молодих членів, як це було в данім випадку. Він поставив вимогу, щоб молоді члени приходили на мітінги у більшому числі та привчались, як їх вести, як теж пізнавати роботу У. Н. Союзу на народнім полі. Він сказав, що поможе в кампанії, бо така ідейна організація як У. Н. Союз заслуговує на те, щоб молоді за неї більше дбали.

Як таке каже молодий, то що на це повинні сказати старші, зокрема відділові урядники?

Подаю до відома, що головні урядники У. Н. Союзу скликають в наступнім місяці збори усіх відділів, щоб порадитись щодо дальшої праці. В наступнім місяці відвідаю на зголошення відділи в околиці Филаделфії, зокрема в Честері. Який відділ бажає, щоб я був на зборах, прошу повідомити про це Головну Канцелярію У. Н. Союзу, або написати просто до мене на адресу: Anthony Malanchuk, Majestic Hotel, Room 405, Broad — Girard Avenue, Philadelphia, Pa.

Антін Маланчук,
організатор У. Н. Союзу.

БУТИ ЧЛЕНОМ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ЗНАЧИТЬ, НАЛЕЖАТИ ДО ТАКОЇ ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ, ЩО ПОБУДОВАНА НА ПЕВНИХ, ТРІВКИХ І СО-

ПРОГОЛОСИВ СВОЮ КАНДИДАТУРУ НА ПРЕЗИДЕНТА.—Це Геролд Р. Стасен, бувший губернатор Міннесоти, що оголосив у Вашингтоні що соти, що оголосив у Вашингтоні, що хоче здобути в Републиканській Партії номінацію на кандидата Партії на наступного президента Злучених Держав, котрого будемо вибирати в 1948 році.

ФНРМА НА ПАЦИФІКУ.—Щоб дати тубильцям з тихоокеанських островів інструкції в модерних способах сільського господарства, команда маринарки Злучених Держав уладила взірцеві фарми на островах Маріянас. Збір з фармів іде для вжитку персоналу флоти і для віджевлення тубильців. На образку видко, як моряк Ричард Л. Еверет з Меклін, Тексас, хвилево перемінився з моряка на годовця свиней на фармі в Гвам.

В ДИМУ ВІЙНИ

Продовження зо ст. 2-гої)

— Вперьод! — і тисячі людей кинулись через Дон. Німці на цей раз чинили вже зовсім слабий опір, проте від берега до берега Дон вкрився трупами. Кілька сотень перебрались на той бік і кинулись на німецькі окопи.

До другої години міст наведено і по ньому рушила нечисленна машинерія. Було зовсім тихо, коли ми перейшли Дон. Німці знову опустили „планово" шмат простору. В 10 клм. від нас виднілись мури старого города донських козаків Ново-Черкаська...

6. „Славная годовщина".

Ново-Черкаськ лишивсь позаду. Курс нашого наступу змінився. Від Ново-Черкаська ми завернули на північ і пішли вздовж залізниці Ростов-Міллерово. Одни за другим падали в наші руки міста. Шахти, Камянськ, Сулін дістались нам без великих боїв.

Тут уже пахло Україною. Більше зустрічався український говір, жінки були щедріші, як за Доном, частували вояків борщем та іншим їстивом. Охайність в хатах в такий непевний час дуже дивувала нас, але нужда і скрута виглядало з кожного кутка. Ні куриці, ні кози, ні свині — ніде я не бачив. Рідко де зустрічав в хлівах корів. Все пожерла війна. Большевики, тікаючи на схід, грабували все під мітлу, а те, чого не вспіли забрати, підмели зі собою німці, тікаючи на захід.

Памятаю розмову з одним старим дідом-українцем, в котрого стояв на кватирі.

— Ну, як, діду, прийшлися німці до смаку вам? — блиснув я своїм „патріотизмом".

— Гарні, сукині сини... Як саранча... Щоб їм не було ніколи вороття... Але, хоч вони втекли, положення не покращало...

— А то чому? — здивувався я.

— Ех, синку, — зітхнув старий. — Молодий ти ще, але знай, на своїй шкурі взнав я комуну і „фашезію"... Одне й те саме... комуна і фашезія — одної матері діти... Тільки й різняться кольорами: комуна червона, а фашезія — чорна... Підібрали собі такі фабри, що їх найбільше ненавидять люди.

Дуже мені в память врізались дідові слова. І як він не боявся говорити так?

Біля Міллерово наш наступ застановився. В селі Тарасотка розташувався наш полк, очікуючи нового поповнення — „дядьків в цивільному".

Командир полку, майор Денідзе, 29-літній кавказець, щось вираховував на військовій мапі. Крік нього в кімнаті було нас трьох: я, його джура, і його особистий кухар. Ми тихо грали в карти, слухаючи різні завваження майора. Ми всі три так увійшли в азарт, що не помітили як до кімнати увійшов високий, статний чоловік. Майор зарапортував і ми стали на „Смірно". Це був командир дивізії генерал-майор Семьонов. Та він не звернув на нас жадної уваги, пішов до столу і привітався за руки з майором. Через 2-3 хвилини в кімнату увійшла жінка, ще молода, з гарними рисами обличчя, добре вдягнена. Опісля я довідався, що то була генералова „жінка", чи, вірніше, особа для потреб генерала. Ми швидко покинули кімнату, чекаючи на дворі, коли скінчиться ця авдієнція!

Через дві години майор давав нам папір, в якому наказувалось головному інтенданту полка, виділити для нас гарних пару коней та сани, бо ми мали виїхати в ближі села, щоб зібрати там 300-400 яєць для офіцирського балю, який мав відбутися в день „Славної годовщини" — річниці червоної армії. Сам генерал просив майора про це. Ми довго не барились, та взявши літер (посвідку) в руки, виїхали з Тарасівки. Цивільному населенню ми говорили, що у фронтовому лязареті лежить багато ранених, котрі потребують легкої пищі, тому просимо пожертвувати для них кілька яєць. Говорили так як нам було наказано. Ще раз повторюю, що ніде не бачив курей, а все ж на другий день ми сяк-так назбирали 200 яєць. В хуторі Сухому трапилась цікава пригода. Ми сиділи в одній хаті і грілись біля печі. Коні стояли біля воріт, мирно жуючи сіно. Нараз в хату вбігла захекана жінка і тривожно крикнула „Німці в хуторі!" Ми розгубились і вискочити на вулицю до коней. Дійсно, по вулиці пер американський „форд", в кузові якого стояла корова і декілька німців. Тікати було пізно, а зброї ми ніякої не мали. бо ніколи не сподівались в запіллі зустріти німців. З кабіни виліз отрядний „німець" і з пістолею в руках підійшов до нас. На наше велике здивування „німець" заговорив по російськи. Наставляв кожному пістолю до грудей, питав, що робимо, потім махнув рукою, сів до авта і воно скрилося за рогом вулиці. Коли ми вернулися в постій полка, лейтенант Собаров відкрив мені таємницю організованого грабунку. Щоб не викликувати у місцевого населення незадоволення грабунками, командування придумало таку тактику: кілька вояків передяглись в німецький уніформ, і видаючи з себе німців, падали як грім з неба в хутори і села, відбираючи останню худобу, яку не вспіли зжерти німці.

Баль був дуже шикарний. Працівники запіля, комісари, різні інтенданти, менші фронтові офіцири справляли ювілей „червоної армії". Лащились жінки „особого призначення", продаючи себе по кілька разів в ніч, а рядове воєнство, що на своїх плечах несло весь тягар війни, здовольнялось в цей день празниковим наказом Сталіна...

Після закінчення балю викидались недоїджені яйця та перелите горілкою мясо, а на хуторі Сухому сиділа зажурена жінка, біля якої плакали діти по корові, яку зжерли „визволителі" на забаві...

(Кінець буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

МекАДУ, ПА. — Бр. Сош. св. Духа, від. 7, повідомляє своїх членів і члениць, що **річні збори** відбудуться, 1. січня 1947, на латинський Новий Рік, в 10. годині перед полуднем, в українській церковній галі. Просимо обовязково всіх членів прийти на ці збори, вислухати звіту урядників і вибрати уряд на 1947 рік та перевести корисні ухвали для розвою відділу. — П. Демко, предс.; А. Кріль, рек. секр.; Д. Капітула, фін. секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Тов. Запорозька Січ, від. 251, повідомляє всіх своїх членів і члениць, що **річні збори** відбудуться на Новий Рік, 1-го січня, в годині 1:30 пополудні точно, в церковній галі. Просимо членів явитися на означений час і вислухати звітів уряду й контр. комісії та вибрати уряд на 1947 рік. Не явившийся член підлягає карі 1 дол. — За уряд: А. Янівський, предс.; Й. Керик, секр.-кас.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й. — Бр. св. Миколая, від. 13, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 29. грудня, в годині 2. пополудні, в галі У. Г. Клюбу, 406 — 25 ул. Просимо всіх членів прийти на збори і привести з собою нових членів. На тих зборах буде вибір уряду на 1947 рік. — І. Урбан, секр.

NEW CASTLE, PA. — Ivan Franko Assembly 74 will hold a meeting Sunday, Dec. 29, right after church service 1 o'clock, in Ukrainian Orthodox Church, Rose Ave. Wish to have every member present at the meeting. — Jennie K uch, Sec.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342, повідомляє всіх членів, що **річні збори** відбудуться на Новий Рік, 1. січня, в годині 10. рано, в галі церковній. На порядку нарад звіт уряду і вибір уряду на 1947 рік. Просимо всіх членів явитись на час. Також просимо привести нових членів до Тов. Січи і У. Н. Союзу. — І. Савчак, предс.; І. Сокальський, кас.; І. Маркович, секр.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 8. грудня 1946 року помер на удар серця

МИКОЛА МИХАЙЛИШИН,

член Тов. ім. Івана Франка, від. 103 У. Н. Союзу в Шибоген, Віс.

Покійний походив зі села Богородичин, повіт Товмач, Західна Україна. Родився 19. грудня 1883. Полишив у смутку жену Марію і трьох синів та 10 внуків.

Похорон відбувся 11. грудня з погребового заведення до словенської церкви св. Кирила й Методія при участи членів Тов. і секр. відділ з Мілвокі, і на Creandale Cemetery. — В. Й. П.!

Т. Барсук, секр.

Дня 10. листопада 1946 року помер у 63. році життя

ІВАН ГАВИЧ,

член Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94 У. Н. Союзу в Гемтремк, Мдш.

Покійний походив з села Кульчиці, повіт Самбір, Зах. Україна. Полишив у смутку жену Домініку, сина Ілька, три дочки: Марію Галаберда, Естелу Гол і Лідвінку, та чотири внуки.

Похорон відбувся 14. листопада з дому жалоби, 12911 Sparling St., Detroit 12, Mich., при участи родини, членів та знайомих до церкви Н. Зач. Пр. Діви Марії, а відтак на цвинтар Монт Олівет. — В. Й. П.!

ТАРЗАН, ч. 1506. Перешкоджена втеча.

Раз таки мусів Тарзан утікати, але до цього була причина.

Ціла ватага горилів серед злости призабула за Соню і пігнала...

...за вимком Огу, яка осталася позаді разом з Брулею.

Соня зрозуміла свою нагоду і тому крадьки відвернулася. Та вмить Огу кинувся до неї.